

D

d ▶ 'də -ja tudi -- m ⟨⟩ *d* |soglasnik; črka|:
'kâ:k š'pa:sŋ 'də sę na'p'isõ! • 'vè:lkę 'də
| □ SSKJ, SP 1962

da ▶ da vez. ⟨⟩ **1.** *da a* v pripovednih odvisnikih |za uvajanje stavka, ki dopolnjuje nadrednega|: 'nišə 'žučə p'rę: u'gâ:sŋlę, da ja 'p'uo:l 'võ:k 'šõ: • 'tõ: ja b'žə 'kumę nə 'tâ:käle, da kə s'(')ie:d'õ na t''lę:xę, da sę 'ka: 'ta:k na'ra:u-nasc'(')ë:gu **b** redk. |za uvajanje subjektivno podanega govora ali misli|: 'ni 'vat'tõ 'š'ivat, 'čez da 'mâ: pra'dõ:ge 'nyõ:ge **2.** v vzročnih odvisnikih, za glagoli čustvovanja *da* |za izražanje dejstva, da je vsebina odvisnega stavka vzrok dogajanja v nadrednem|: 'ba:u sŋ 'se:, da bę me də'bilę **3.** **a** v namernih odvisnikih, včasih v zvezi zato da (*zato*) *da* |za izražanje namena, ki ga ima dejanje nadrednega stavka|: u'sęga xu'diča sŋ š'pilo, da mę 'na: bę b'žə 'tre:ba u 'šõ:žə 'jət • na 'va:kne sə 'kyõ:ce 'di:elę, za'tõ: da b' 'jâ: na 'čulę 'võ:kõ, kə sə 'tul:ę **b** s preteklikom ali nedovršnim sedanjikom *da* |za izražanje doseženega namena|: 'sâ:mə za 'tõ: me 'mâ:, da mə 'ku-xəm pa 'p'ieram **4.** v načinovnih odvisnikih brez da *ne* da |za izražanje načina, kako poteka dejanje nadrednega stavka|: ja pa 'ka:r 'šõ:, b'ra:z da bę pə'vè:dõ **5.** v primerjalnih odvisnikih kakor da, ko da *kot* *da* |za izražanje primerjave z dejanjem v nadrednem stavku|: 'põ:p'(')â:de pa u'stâ:ne, kə da 'ni b'žə 'nęč **6.** v posledičnih odvisnikih *da* |za izražanje posledice, ki jo ima dejanje nadrednega stavka|: 'ta:k smə se u'ši na'lę:z'lę, da sə nas 'ka: 'nõ:s'le • 'ta:k sŋ 'žâ:čən, da se mę 'ka: s'vę:tę **7.** tako da *tako* *da* |za uvajanje načinovnega odvisnika, ki izraža posledico|: pə'nyõ:č ja 'čâ:sę 'põ:kažə, 'ta:g da smə 'mis'lę, da bdə 'na:š'č'ist pə'bilę **8.** **a** tako da *torej* |izraža navezovanje na prej povedano|: a 'ta:g da s'te 'duõ:l 'tud' u 'šõ:žə 'xõ:d'lę? **9.** kako da *zakaj* |vprašuje po vzroku|: 'kæg da tę 'šõ:žə na gr'è:ž? **10.** v časovnih odvisnikih *za* izražanje, *v kakšnem časovnem zaporedju* *sta* *dejanji* *nadrednega* *in* *odvisnega* *stavka*: nə'mâ:žə ša pə'čâ:kę, da se u'bujam **11.** nav. elipt., čustv. *za* izražanje **a** *ukaza*, *želje*: da ta'kõ:j

z'gineš! • pa da 'na:jdem cəm'pâ:te, kə p'ridem na'za:j! **b** *ugibanja*, *domneve*: da 'nišę 'ti 'nâ:šəx 'jâ:bək ra'butõ, 'ə?
c *poudarjanja*, *pojasnjevanja*: 'na 'nucəm 'te:, da bəš 'vè:d'õ! • {A} a 'bəš 'pa:ršu? {B} g'višnə, [da 'bəm (f = 'da:).
• ⇒ KAKO pa da? | ⇒ BOJDA, PAJADA, VEŠDA, VETEDA □ k 9 ⇒ ZAKAJ □ +

da člen. ⇒ JA

Dachau ⇒ DAHAV

Dahav ▶ 'dâ:xau -va m ⟨⟩ stv. I. *nacistično koncentracijsko taborišče Dachau*: 'vř'tâ:čkęx 'ja:dŋ ja pa 'bõ:j u 'dâ:xavə u'ma:ru • šalj. **biti suh, ko bi iz Dahava na urlavb prišel biti zelo suh**: 'ti sę pa 'ta:k 'sux, kə bę z 'dâ:xava na vər'le:u'p'':a:ršu (□ biti suh, ko bi iz Dahavega na urlavb prišel (⇒ DAHAVO)) | □ DAHAVO □ ∅ (SP 1962 *Dachau*)

Dahavo ▶ 'dâ:xavə -xõga s ⟨⟩ stv. I., star. *nacistično koncentracijsko taborišče Dachau*: 'p'uo: sə ga 'da:lę pa 'nət u 'dâ:xavə, da ja 'p'uo: sra'mâ:k 'təm u'ma:ru, kə ja 't'ifəs də'bè:u • tę g'la:u-nę 'žyo:ger ja 'bè:u pa 'nət u 'dâ:xõmə • šalj. **biti suh, ko bi iz Dahavega na urlavb prišel biti zelo suh**: 'f'râ:nca ja b'ža: šale 'suxa - 'kə bę z 'dâ:xõga na vər'le:u'p'':a:ršla! (□ ⇒ biti suh, ko bi iz Dahava na urlavb prišel (⇒ DAHAV)) | □ ⇒ DAHAV □ ∅

dahniti ⇒ DEHNITI

dahpapa ▶ 'dâ:x'pâ:pa -e z ⟨⟩ nš *strešna lepenka*: 'da:rvəncə smə z 'dâ:x'pâ:pę pək'rile | □ ∅

daj ▶ 'dę: prisl. ⟨pred zlogom z nesprednjim soglasnikom 'de: (in 'dę:)⟩ *zda:j*: 'de: mə š'lę pa na'za:j ta'dyo: pəg'lè:dat x ti s'təm 'turkinęm • 'de: pa na 'vem, a sə 'nâ:šə 'g'yo:r a sə 'bę:yčkę • 'di:elęč pa 'nišə 'nâ:šə 'dę: • sŋ 'mis'lu - 'dę: sŋ pa 'fę:rtęk • 'ta:kle j sę'dé:žə, kə 'dę: md'vâ: sę'dima • 'sę: 'dę: 'unę kə'siję 'g'yo: • 'lę:, 'dę: sŋ pa 'tõ: pə'žâ:b'la • 'dę: se 'ri:čə pa 'tə př 'tə'nâ:čə • 'de: pa na 've:m 'v'ie:č te p'râ:ve • ⇒ daj pa v BEG pa (h mami) domov pa pod kovter pa v jok • **do daj do zdaj, doslej**: də 'dę: ša 'ni 'nęč pə'vè:dõ 'nyõ:u-ga (□ DOSIHMAL, do ZDAJ) | □ DAJLE, ZDAJ, ZDAJLE □ ∅

daj ▶ 'dę: (in 'de:) 'dę:te medm. ⟨1. os. mn.